

Джерело

Звідки ми прийшли? Куди прямуємо?

Ти певен, що готовий почути відповідь?

Століттями релігії світу намагалися пояснити походження людини. І ось Кірш — колишній учень Роберта Ленґдона, відомий мільярдер та винахідник — здійснює приголомшливе відкриття, яке здатне не просто похитнути, а й спростувати постулати всіх релігій. На сенсаційну лекцію в музеї Гугґенгайма запрошено і професора Роберта Ленґдона. Але Кірш не встигає викласти свою неймовірну теорію — його вбивають. Матеріали лекції Кірша захищені 47-значним паролем... Тепер від професора Ленґдона та директорки музею Амбри Відаль залежить, чи дізнається світ таємницю свого походження.

Складні головоломки, втеча від іспанської поліції, смертельні сутички, загадки, схожі на химерні будівлі славетного Гауді, запаморочливі сплетіння вуличок Барселони — і деь серед цього виру сховане воно, джерело...

АВТОР БЕСТСЕЛЕРА «КОД ДА ВІНЧІ»

ДЕН БРАУН

ДЖЕРЕЛО

DAN BROWN

Origin

A NOVEL

ДЕН БРАУН

Джерело

РОМАН

Переклад з англійської *Ганни Яновської*

ХАРКІВ **КЛУБ**
2018 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2018

ISBN 978-617-12-5288-2 (epub)

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Електронна версія створена за виданням:

Перекладено за виданням:
Brown D. Origin : A Novel / Dan Brown. — New York : Doubleday, 2017. — 480 p.

Jacket design by Henry Steadman. Art direction by Richard Ogle

- © Dan Brown, 2017
- © Paul Biris / GettyImages.com, Sagrada Familia photograph, 2018
- © Stefania Rossito / Shutterstock.com, steps photograph, 2018
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2018
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2018

Браун Д.

Б87 Джерело : роман / Ден Браун ; переклад з англ. Г. Яновської. — Харків : Книжковий Клуб

«Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. — 528 с.

ISBN 978-617-12-4752-9

ISBN 978-0-38551-423-1 (англ.)

Споконвіку релігії світу намагалися пояснити походження людини. І ось колишній учень Роберта Ленґдона, відомий мільярдер та винахідник Едмонд Кірш, здійснює відкриття, яке здатне не просто похитнути, а спростувати постулати всіх релігій. На сенсаційну лекцію в музеї Гуттенхайма в Більбао запрошено й професора Роберта Ленґдона. Але Кірш не встигає

представити свою неймовірну теорію — його вбито. Відповіді на питання сховані в матеріалах лекції Кірша, яка захищена 47-значним паролем... Тепер від професора Ленгдона та директорки музею Амбри Відаль залежить, чи дізнається світ таємницю свого походження. Складні головоломки, втеча від іспанської поліції, смертельні сутички, загадки, схожі на химерні будівлі славетного Гауді, запаморочливі хитросплетіння вуличок Барселони... І десь серед цього виру сховане воно — джерело...

УДК 821.111(73)

Присвячується пам'яті моєї матері

Нам треба бути готовими відмовитися від того життя, яке ми
планували, заради того життя, що чекає на нас.
Джозеф Кемпбелл

ФАКТ:

Усі архітектурні, мистецькі витвори, місця, а також наукові й релігійні організації існують у дійсності.

ПРОЛОГ

Старенький потяг зубчастої колії повз крутим схилом на запаморочливу висоту, й Едмонд Кірш роздивлявся зазубрені скелі вгорі. На віддалі, вбудований просто в скелю, наче висів у просторі масивний кам'яний монастир — немовби його дивовижним чином приєднали до прямовисного виступу.

Ця непідвладна часові святиня в Каталонії, що в Іспанії, витримує невблаганне земне тяжіння вже понад чотири століття, не відступаючи від первинного призначення — відгородити своїх мешканців від сучасного світу.

«Іронія долі в тому, що тепер вони перші дізнаються правду», — думав Кірш, гадаючи, що йому на це скажуть. Історично склалося так, що найнебезпечніші люди світу — то люди Божі... особливо тоді, коли їхнім божествам щось загрожує. «А я зібрався засунути розпечений спис в осине гніздо!»

Коли поїзд дістався верхівки, Кірш побачив самотню постать, яка чекала його на платформі. Висохлий, як кістяк, чоловік був вбраний у католицьку пурпурову сутану й біле рокето¹, голову його покривав пілеолус². Кірш упізнав сухорляве обличчя з фотографій — і відчув несподіваний приплив адреналіну.

«Вальдеспіно зустрічає мене особисто!»

Єпископ Антоніо Вальдеспіно був в Іспанії особою вельми поважною, навіть грізною: не лише близький друг і радник самого короля, а й один з найактивніших і найвпливовіших прибічників збереження традиційних католицьких цінностей і давніх політичних стандартів.

— Певне, ви Едмонд Кірш? — промовив єпископ, коли Кірш вийшов із вагона.

— Каюся, це я, — усміхнувся гість, тиснучи кістляву руку господаря.
— Єпископе Вальдеспіно, хотів би подякувати вам за те, що призначили мені зустріч!

— Ну а я вдячний, що ви про неї попросили, — голос єпископа виявився сильнішим, аніж того очікував Кірш: чітким і проникливим,

немов звук дзвона. — Нечасто до нас на пораду приходять науковці, особливо такі видатні, як ви. Прошу, проходите сюди.

Вальдеспіно вів Кірша платформою, і холодний гірський вітер розмаював його сутану.

— Маю зізнатися, — мовив Вальдеспіно, — я уявляв вас інакшим. Гадав, що побачу професора, а ви такий... — його дещо зневажливий погляд ковзнув стильним костюмом від Kiton, перейшов на черевики від Barker зі страусової шкіри, — кльовий... здається, так це називається?

Кірш усміхнувся ввічливо, подумавши: «Слово кльовий уже кількадесят років тому вийшло з моди».

— Прочитавши список ваших досягнень, — сказав єпископ, — я все ж не до кінця зрозумів, чим ви займаєтесь.

— Я спеціалізуюся на теорії ігор і комп'ютерному моделюванні.

— То ви створюєте комп'ютерні ігри, в які діти граються?

Кірш відчував, що єпископ насправді багато з чим обізнаний, просто вдає старомодного дивака. Точніше сказати, Вальдеспіно знає про техніку страшенно багато й часто попереджає інших про її небезпеки.

— Ні, шановний єпископе, теорія ігор — це розділ математики, який вивчає закономірності, щоб робити прогнози щодо майбутнього.

— О так. Здається, я читав, що ви передбачили фінансову кризу в Європі кілька років тому? Коли ніхто до вас не дослухався, ви врятували всіх, винайшовши комп'ютерну програму, яка просто витягла Євросоюз із могили. Як ви сказали? «Мені тридцять три роки — у цьому віці Христос здійснив Своє воскресіння».

Кірш зніжковів.

— Погана була аналогія, ваше преосвященство. Я був молодий.

— Молодий? — тихо розсміявся єпископ. — А скільки ж вам зараз... сорок?

— Точно.

Старий усміхнувся; вітер напинав його одягу.

— Ну що ж, ми чекали, що землю успадкують тихі, а натомість вона належить молодим — тим, хто має хист до техніки, хто більше дивиться на відеоекран, ніж у власну душу. Мушу сказати, я ніколи не уявляв собі, що матиму причину зустріти провідника опору. Вони, знаєте, називають вас «пророком».

— У вашому випадку пророк з мене був не дуже, ваше преосвященство, — відказав Кірш. — Коли я спитав, чи можна мені зустрітися з вами й вашими колегами приватно, я оцінював імовірність того, що ви погодитесь, у двадцять відсотків.

— Але я кажу моїм колегам, що вірний завжди матиме користь, вислухавши невірного. Адже, чуючи глас диявола, ми глибше цінуємо глас Божий. — Старий єпископ усміхнувся. — Жартую, звісно. Перепрошую за старечий гумор. Іноді фільтри мене підводять.

Із цими словами єпископ Вальдеспіно зробив Кіршеві знак іти за ним:

— Усі інші чекають. Сюди, будь ласка.

Кірш обвів оком призначене місце — колосальну цитадель із сірого каменю, що примостилася на краю стрімкої скелі, яка прямовисно здіймається на сотні метрів над соковитою зеленню лісистого передгір'я. Відчувши острах перед такою висотою, Кірш відвів очі від провалля й рушив вузьким кам'яним хідником услід за єпископом, намагаючись зосередитися на майбутній зустрічі.

Кірш попрохав про аудієнцію трьох видатних духовних осіб після завершення великих зборів.

Парламенту світових релігій.

З 1893 року сотні духовних лідерів майже тридцяти релігій світу кожні кілька років збираються щоразу в новому місці — і міжрелігійна комунікація триває тиждень. Серед учасників багато впливових християнських священиків, юдейських рабинів, ісламських мулл з усього світу, а також індуїстські пуджарі, буддійські бгікшу, джайни, сикхи та інші.

Мета, яку проголошує цей парламент, — «плекати гармонію між світовими релігіями, будувати мости між різними формами духовності й радіти спільності всіх вір».

«Шляхетне завдання», — подумав Кірш, хоч і сприймав цю діяльність як пустопорожню — безглуздий пошук випадкових збігів серед мішанини давніх вірувань, вигадок і міфів.

Єпископ Вальдеспіно йшов попереду, а Кірш поглядав униз, іронічно промовляючи в думці: «Мойсей піднявся на гору, щоб прийняти Слово Боже... а я це зробив із геть протилежною метою».

Як вважав Кірш, він прибув сюди з етичного обов'язку, однак усвідомлював, що на цей візит його багато в чому штовхнули й гордощі: він передчував, як сидітиме навпроти цих клерикальних осіб і прорече їм неминучий кінець.

«Ви вже зробили свою спробу визначити істину для всіх».

— Я бачив ваше резюме, — раптом сказав єпископ, озирнувшись до Кірша. — Отже, ви вихованець Гарвардського університету?

— Так, був студентом.

— Знаю. Нещодавно я прочитав, що вперше за всю історію Гарварду серед вступників більше атеїстів і агностиків, ніж тих, хто визначає себе як послідовника будь-якої релігії. Це дуже промовиста статистика, пане Кірш.

«Що ж вам сказати, — хотів відповісти Кірш, — наші студенти розумнішають».

Вітер посилювався, коли вони наблизилися до стародавньої кам'яної споруди. У тьмяно освітленому коридорі, куди вони ввійшли, повітря було важке й напоєне густим запахом ладану. Двоє людей заглиблювались у зміїстий лабіринт темних коридорів, і Кірш щосили намагався звикнути до темряви, ступаючи за господарем у довгому вбранні. Нарешті вони опинилися перед незвичайними, дуже маленькими дерев'яними дверима. Єпископ постукав, нахилився і зайшов, зробивши гостеві знак чинити так само.

Кірш, вагаючись, переступив поріг.

Він опинився в прямокутній кімнаті, високих стін якої не було видно за давніми фоліантами в шкіряних палітурках. Додаткові полиці подібно до ребер виступали зі стін, а між ними булькали й сичали чавунні батареї, так що кімната видавалася моторошно живою. Кірш підвів очі, поглянув на галерею з вигадливо оздобленою балюстрадою, що височіла над ним, являючи собою другий поверх, — і вже не мав сумнівів, куди потрапив.

«Славетна бібліотека Монтсеррату!» — зрозумів він, вражений тим, що його допустили в таке місце. Кажали, в цій священній кімнаті містяться рідкісні й унікальні тексти, доступні лише тим ченцям, які присвятили своє життя Богові й дали обітницю назавжди лишатися в цьому монастирі.

— Ви просили конфіденційності, — мовив єпископ. — Це наш найбільш відокремлений простір. Майже ніхто чужий тут не бував.

— Яка велика честь! Дякую вам.

Кірш підійшов разом із єпископом до великого дерев'яного столу, де на них чекали двоє літніх людей. Того, що ліворуч, як видавалося, час не помилював: очі втомлені, біла борода сплутана. На ньому були пом'ятий чорний костюм, біла сорочка і капелюх.

— Це рабі Єгуда Кьовеш, — мовив єпископ. — Видатний юдейський філософ, який написав багато досліджень із каббалістичної космології.

Кірш простягнув руку через стіл для ввічливого рукостискання з рабі Кьовешем.

— Приємно познайомитися, пане, — сказав Кірш. — Я читав ваші праці з Каббали. Не скажу, що зрозумів, але читав.

Кьовеш дружньо кивнув і промокнув очі носовичком: вони рясно сльозилися.

— А це, — єпископ указав на другого чоловіка, — перед вами шанований аллама Саєд аль-Фадл.

Видатний знавець ісламу підвівся й широко всміхнувся. Він був невисокий на зріст і огрядний, із життєрадісним обличчям, але погляд його темних очей був несподівано проникливим. Одягнений він був у скромний білий талаб³.

— І, пане Кірш, я читав ваші прогнози щодо майбутнього людства. Не скажу, що погоджуюся з ними, але читав.

Кірш люб'язно всміхнувся й потиснув йому руку.

— І наш гість — Едмонд Кірш, — завершив єпископ, звертаючись до двох своїх колег, — як ви знаєте, шанований спеціаліст із комп'ютерів, теоретик ігор, винахідник і щось ніби пророк технічного світу. З огляду на характер його справи, мене прохання про зустріч із нами здивувало. Отже, тепер я передам слово панові Кіршу, щоб він зміг пояснити, з чим до нас завітав.

Із цими словами єпископ Вальдеспіно сів між двома колегами, склав руки й очікувально поглянув на Кірша. Троє поважних людей дивилися на нього, немов трибунал, створюючи напружену атмосферу, яка скоріше пасувала б інквізиції, ніж товариській зустрічі вчених

людей. Тепер Кірш зрозумів: єпископ навіть не поставив для нього стільця.

Кірш більше здивувався, ніж злякався, придивившись до трьох літніх чоловіків перед ним. «Тож ось яка вона — свята трійця, про яку я просив. Три мудреці».

Збираючись із силами, Кірш якусь мить помовчав, підійшов до вікна й подивився на дивовижний краєвид унизу. Залита сонцем клаптикова ковдра давніх пасовищ простяглася глибокою долиною, над якою стриміли скелясті вершини гірського хребта Кольсерола. Удалині, десь над Балеарським морем, на обрії купчилися важкі грозові хмари.

«Як доречно», — подумав Кірш, відчуваючи, яку бурю він незабаром спричинить у цій кімнаті й довколишньому світі.

— Панове, — заговорив він, різко розвернувшись до співрозмовників. — Я переконаний, що єпископ Вальдеспіно вже переказав вам моє прохання тримати почуте тут у таємниці. Перш ніж ми продовжимо, просто хочу нагадати вам: те, чим я з вами поділюся, має зберігатися в суворій секретності. Простіше кажучи, я хочу взяти з вас обітницю мовчання. Домовились?

Усі троє кивнули, даючи мовчазну згоду, — зрештою, Кірш розумів, що вони не матимуть бажання ділитися цим із будь-ким. «Вони захочуть сховати цю інформацію, а не поширювати її».

— Я сьогодні тут, — розпочав Кірш, — тому що зробив наукове відкриття, яке, не сумніваюся, вас вразить. До нього я йшов багато років, сподіваючись знайти відповіді на два головні питання нашого людського досвіду. Тепер, коли я досяг бажаного, то прийшов саме до вас, бо певен: ця інформація вплине на вірян усього світу надзвичайно глибоко і, цілком імовірно, спричинить такий зсув, який без перебільшення можна назвати руйнівним. У нинішній момент я — єдина людина на землі, яка має цю інформацію і розкриє її вам.

Кірш засунув руку у внутрішню кишеню і видобув великий смартфон, який сам розробив і зібрав відповідно до своїх унікальних потреб. Апарат мав яскравий, із мозаїчним малюнком чохол, і гість поставив його перед господарями, як телевізор. За мить він, скориставшись пристроєм, зв'язався з ультрасекретним сервером, ввів пароль із сорока семи знаків і став транслювати презентацію.

— Зараз ви побачите, — сказав Кірш, — чернетку того, чим я збираюся поділитися зі світом приблизно за місяць. Але перед тим, як я це зроблю, мені б хотілося порадитися з кількома найвпливовішими релігійними мислителями світу, щоб побачити, як ці новини сприймуть ті, кого вони вразять найглибше.

Єпископ гучно позіхнув: він, схоже, скоріше нудився, ніж хвилювався.

— Багатообіцяльний пролог, пане Кірш. Ви говорите так, наче зібралися похитнути основи світових релігій.

Кірш обвів оком давню книгозбірню, повну священних текстів. «Воно не похитне основи. Воно їх розіб'є».

Кірш уважно подивився на тих, хто сидів перед ним. Їм невідомо, що лише за три дні він збирається оприлюднити цю презентацію на захопливому, тонко зрежисованому дійстві. Коли він це зробить, то світ зрозуміє, що вчення всіх релігій мають одну спільність.

Усі вони докорінно неправильні.

[1](#) Біла сорочка, що досягає колін, нагадує стихар, але з вузькими рукавами. Надягається поверх сутани. (Тут і далі прим. перекл.)

[2](#) Шапочка, яку носять духовні особи католицької церкви, від простих священників до Папи Римського.

[3](#) Традиційне чоловіче мусульманське вбрання, відоме також як дишдаш.

РОЗДІЛ 1

Професор Роберт Ленгдон дивився на дванадцятиметрового собаку, який розташувався на майданчику. Замість шерсті у тварини росли трава й запашні квіти.

«Я намагаюся тебе полюбити, — думав Ленгдон. — Дуже намагаюся...»

Ленгдон ще трохи поміркував, дивлячись на цей витвір, і пішов далі підвісним мостом, спустився на широку терасу, що її нерівні сходи мали створити дисонанс до звичного ритму ходи гостя. «Завдання виконане», — подумав Ленгдон після того, як двічі перечепився через несподівану сходинку.

Унизу Ленгдон різко зупинився перед масивним об'єктом, який постав перед ним.

«Отепер я вже бачив усе!»

Перед ним стояла велетенська павучиха «чорна вдова», і її тонкі ноги підтримували тлусте тіло на висоті метрів десять. Під черевом павучихи висіла дротяна яйцева камера, повна скляних куль.

— Її звати Маман, — сказав хтось.

Ленгдон опустил погляд і побачив під павуком сухорлявого чоловіка. Він був вбраний у парчевий піджак а-ля Неру і мав майже кумедні закручені вуса в стилі Сальвадора Далі.

— Моє ім'я Фернандо, — продовжив чоловік. — І я тут, щоб привітати вас у нашому музеї. — Він став роздивлятися численні бейджі, що лежали перед ним на столі. — Чи не могли б ви назватися?

— Авжеж. Роберт Ленгдон.

Чоловік швидко поглянув на нього.

— О, перепрощую! Не впізнав вас, пане!

«Та я й сам себе не впізнаю... — подумав Ленгдон, який доволі незатишно почувався в білій краватці-метелику, чорному фракку та білому жилеті. — Просто не я, а якийсь невідомий звір». Класичний фрак Ленгдона мав майже тридцять років — він зберігся в професора від часів принстонського клубу Ліги плюща, однак завдяки регулярному плаванню це вбрання досі сиділо відмінно. Ленгдон

збирався поспіхом і схопив з гардеробу не той чохол: звичний смокінг так і лишився на вішаку.

— У запрошенні йшлося про чорно-біле, — промовив Ленгдон, підійшовши до Фернандо. — Сподіваюся, фрак у ці правила вписується?

— Фрак — це класика! Ваш вигляд просто неперевершений!

Чоловік метушливо пошукав, знайшов потрібний бейдж і акуратно причепив його на лацкан Ленгдонові.

— Для мене велика честь познайомитися з вами, пане, — сказав вусань. — Без сумніву, ви вже бували в нас?

Ленгдон поглянув з-під павучих лап на будівлю, що мерехтіла попереду.

— Власне, мене навіть незручно зізнатися — не бував.

— Ні?! — Чоловік удав, ніби падає. — Ви не поціновувач сучасного мистецтва?

Ленгдонові завжди цікавою була загадка сучасного мистецтва — передусім дослідження того, чому певні його витвори вважаються шедеврами: ляпки Джексона Поллока, бляшанки з супом Енді Воргола, прості кольорові прямокутники Марка Ротко. Хай там як, а Ленгдонові значно цікавіше було обговорювати релігійний символізм Ієроніма Босха чи мазки Франсіско Гойї.

— Я більшою мірою класицист, — відказав Ленгдон. — Краще розумію да Вінчі, ніж де Кунінґа.

— Але ж да Вінчі і де Кунінґ такі подібні!

Ленгдон терпляче всміхнувся.

— Отже, мені є що дізнатися про де Кунінґа.

— Ну то ви наразі в найкращому місці для цього! — Фернандо вказав на масивну будівлю. — У цьому музеї ви знайдете найкращу у світі колекцію сучасного мистецтва! Дуже сподіваюсь, вам сподобається!

— Мабуть, так, — відповів Ленгдон. — Тільки я хотів би знати, чому я тут.

— Усі хотіли б знати! — весело розсміявся вусань, хитаючи головою. — Той, хто вас запросив, дуже мало розповідав про мету сьогоднішнього заходу. Навіть працівники музею не знають, що відбудеться. Таємниця — це вже надзвичайно цікаво; ходять шалені

чутки! Там уже кількасот гостей, чимало відомих облич — і ніхто й гадки не має, що діятиметься сьогодні ввечері!

Тепер Ленґдон усміхнувся. Мало хто на землі наважився б розіслати в останню мить запрошення, в яких, по суті, написано: «У суботу ввечері. Будьте тут. Повірте мені». І мало до кого прийшли б сотні поважних осіб, кинувши все й вилетівши до північної Іспанії на таке запрошення.

Ленґдон вийшов з-під павучихи й попрямував хідником, поглядаючи на велетенський червоний банер, що гойдався над головою.

ВЕЧІР 3 ЕДМОНДОМ КІРШЕМ

«Самовпевненості Едмондові точно ніколи не бракувало!» — розсміявся в думці Ленґдон.

Приблизно двадцять років тому юний Едді Кірш став одним із перших студентів Ленґдона в Гарвардському університеті — комп'ютерник із неохайною кучмою на голові, чия цікавість до кодів покликала його на семінар для першого курсу «Коди, шифри та мова символів», який вів Ленґдон. Гострий розум Кірша справив на Ленґдона глибоке враження, і хоча Кірш із часом покинув запилюжений світ семіотики заради свіжих комп'ютерних перспектив, вони з Ленґдоном були міцно пов'язані як учень і вчитель довгі роки після того, як Кірш закінчив навчання.

«Тепер учень обігнав учителя, — подумав Ленґдон. — На кілька світлових років».

Сьогодні Едмонд Кірш був усесвітньовідомим діячем-одинаком — спеціаліст із комп'ютерів при мільярдному капіталі, футурист, винахідник і підприємець. У свої сорок років він уже породив неймовірну кількість передових технологій, кожна з яких становила крок уперед у таких різних галузях, як робототехніка, нейрологія, штучний інтелект і нанотехнології. А його точні прогнози щодо майбутніх наукових відкриттів створили навколо цього чоловіка ореол загадки.

Ленґдон вважав, що страшнуватий хист Едмонда щодо прогнозів майбутнього походить від того, що цей чоловік надзвичайно багато

знає про довколишній світ. Адже скільки Ленґдон його пам'ятає, Едмонд був ненаситним бібліофілом — читав усе, що траплялося під руку. Ленґдон ні в кого не бачив такої пристрасті до книжок і такого вміння запам'ятовувати зміст.

Останні кілька років Кірш жив здебільшого в Іспанії, пояснюючи цей вибір своїм романом зі старосвітською красою цієї країни, її авангардною архітектурою, ексцентричними барами й чудовою погодою.

Раз на рік, коли Кірш повертався до Кембриджа⁴ з лекцією в медіалабораторії Массачусетського технологічного інституту, Ленґдон обідав з ним у якому-небудь новомодному бостонському закладі, про який раніше й не чув. Вони ніколи не розмовляли про техніку — Кірш завжди хотів обговорювати з Ленґдоном виключно мистецтво.

— Ти, Роберте, мій культурний зв'язковий! — часто жартував Кірш. — Мій особистий дослідник мистецтва у вільному пошуку!

Натяк на сімейний статус Ленґдона був особливо іронічним тому, що походив із вуст іншого холостяка, який засуджував моногамію як «образу для еволюції» і за останні роки опинявся на знімках папараці в товаристві різноманітних супермоделей.

З огляду на репутацію Кірша як новатора-комп'ютерника, його було легко уявити таким собі технарем у футлярі. Натомість він цілеспрямовано творив із себе сучасну поп-зірку зі знайомими у світських колах, одягався за останньою модою, слухав загадкову андеграундну музику й зібрав велику колекцію робіт імпресіоністів і сучасних митців. Кірш часто писав Ленґдонові, просячи поради щодо нових витворів, які хотів придбати для своєї колекції.

«А потім робить із точністю до навпаки», — думав Ленґдон.

Приблизно за рік до того Кірш здивував Ленґдона питанням не про мистецтво, а про Бога — як на самопроголошеного атеїста, дивна тема. Над тарілкою крудо на реберцях у бостонській Tiger Mama Кірш намагався добути з Ленґдонової бази знань головні вірування різних релігій, особливо різні версії створення світу.

Ленґдон дав Кіршеві широку панораму вірувань, почавши з того, як бачать створення світу юдеї, християни й мусульмани, після чого

перейшов до індуїстської версії про Брахму, вавилонського міфу про Мардука та інших.

— Хотілося б знати, — сказав Ленґдон, коли вони виходили з ресторану, — чому футуриста зацікавило минуле? Чи означає це, що наш славетний атеїст нарешті знайшов Бога?

Едмонд весело розсміявся:

— Мрії, мрії! Я просто прикидаю масштаби того, з чим змагаюся, Роберте.

Ленґдон усміхнувся. «Типово».

— Що ж, наука і релігія — не конкуренти, це дві різні мови, які говорять про те саме. У світі є місце для них обох.

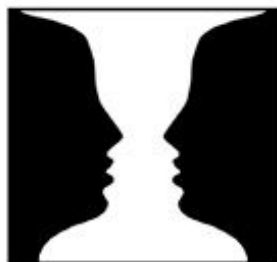
Після цієї зустрічі Едмонд майже цілий рік не виходив із ним на зв'язок. А потім ні з того ні з сього три дні тому Ленґдон отримав конверт із логотипом FedEx, у якому лежали квиток на літак, підтвердження готельного бронювання і записка від Едмонда з проханням завітати на оцю подію: «Роберте, для мене особливо важлива твоя присутність. Цей вечір став можливим завдяки тим думкам, якими ти поділився зі мною під час нашої останньої зустрічі».

Ленґдон дуже здивувався. У тій розмові й близько не було нічого бодай трохи дотичного до лекції чи іншої події, яку міг улаштувати футуролог.

У конверті також лежала чорно-біла картинка, де були зображені двоє людей обличчями одне до одного. Кірш написав для Ленґдона короткий вірш.

Роберте,
Ти подивись на мене просто —
Відкрию я порожній простір.

Едмонд

Ленгдон усміхнувся, побачивши картинку — тонкий натяк на пригоду, яка відбувалася з Ленгдоном кілька років тому. Силует келиха — або ж чаші Грааля — проступав між двох облич.

Тепер Ленгдон стояв перед музеєм, вельми цікавий дізнатися, що ж збирається оголосити його колишній учень. Легкий вітерець ворушив хвіст його фрака, професор ішов цементним хідником уздовж берега звивистої річки Нервйон, яка колись була живою кров'ю метушливого промислового міста. У повітрі трохи пахло міддю.

На повороті хідника Ленгдон нарешті дозволив собі подивитися на масивний музей, який мерехтів уже близько. За одним разом окинути оком будівлю було неможливо. Натомість погляд ковзав урізнобіч понад чудернацькими видовженими формами.

«Ця будівля не просто порушує правила, — подумав Ленгдон. — Вона взагалі на них не зважає. Ідеальне місце для Едмонда».

Музей Гуттенхайма в Більбао нагадував образ із якоїсь інопланетної галюцинації — колаж закручених металевих форм, які наче геть випадковим чином спираються одна на одну. Хаотична маса споруди розкинулася, вкрита понад тридцятьма тисячами титанових плиток, які блищать, мов риб'яча луска, і надають будівлі водночас органічного й інопланетного вигляду — немов із води виліз якийсь футуристичний левіафан і розлігся на березі, щоб погрітися на сонечку.

Коли будівлю відкрили в 1997 році, *The New Yorker* вітав архітектора Франка Гері, який створив «фантастичний корабель мрії у хвилястому титановому запиналі», а інші критики розсипалися в похвалах: «Найвеличніша будівля нашого часу!», «Меркуріанський блиск!», «Дивовижний архітектурний витвір!»

Від часу того дебюту було зведено десятки інших «деконструктивістських» будівель — концертна зала імені Волта

Диснея в Лос-Анджелесі, виставковий центр «Світ BMW» у Мюнхені, навіть нова бібліотека при альма-матер Ленґдона. Кожна з них мала радикально новітні дизайн і конструкцію, однак Ленґдон сумнівався, чи може бодай котрась із них силою шоку дорівнятися до музею Гуттенхайма в Більбао.

У міру наближення Ленґдон бачив: фасад із кожним кроком наче змінює форму, показує нове лице під кожним кутом. Тепер було видно найразючішу ілюзію музею. Коли на будівлю дивитися так, то ефект неймовірний: вона немов справді пливе по воді, гойдаючись на поверхні широкої «лагуни нескінченності» понад зовнішньою стіною.

Ленґдон на мить зупинився помилуватися цим, а тоді перейшов лагуну мінімалістичним містком, який вигинався понад рівним водяним дзеркалом. Посеред того мосту професор здригнувся від гучного сичання. Воно лунало з-під ніг. Він різко спинився: з-під кладки вилітала вихором хмарина туману. Туман огорнув його, після чого покотився над лагуною в бік музею, вкрав підніжжя споруди.

«Скульптура-туман», — подумав Ленґдон.

Він читав про цей витвір японського митця Фудзіко Накаї. Ця «скульптура» революційна: вона створюється засобами видимого повітря і становить завісу туману, який з'являється і з часом розсіюється; а оскільки вітри й атмосферні умови протягом дня постійно змінюються, то скульптура також щоразу має інакший вигляд.

Міст припинив сичати, а Ленґдон дивився, як стіна туману тихо звивається над лагуною, немов якась жива істота. Ефект був неземний і спантеличував. Тепер неначе весь музей висів на хмарі над водою, як той корабель-привид посеред моря.

Щойно Ленґдон зібрався йти далі, як тиху гладінь води розірвали немов невеликі вулканічні виверження. Раптово п'ять вогняних стовпів здійнялися з самої лагуни до неба з реактивним гудінням — і туман протяли ясні вибухи світла, відображуючись у титановій плитці будівлі.

Архітектурний смак Ленґдона більше тяжів до музеїв класичного стилю на взірець Лувру чи Прадо, однак він дивився на туман та полум'я над лагуною і не міг уявити кращого, ніж цей ультрасучасний

музей, місця для події, яку влаштовує людина з любов'ю до мистецтва і всього наднового, з гострим поглядом у майбутнє.

І ось, ідучи крізь туман, Ленгдон поспішив до входу — зловісного чорного отвору, який розкривала перед ним споруда-рептилія. Наближаючись до порога, професор стривожено відчував: він заходить у пащу дракона.

[4](#) Місто в США, назване на честь університетського міста в Англії. Там розташовані, зокрема, Гарвардський університет і Массачусетський технологічний інститут.

РОЗДІЛ 2

Адмірал Луїс Авіла сидів за стійкою в порожньому барі незнайомого міста. Після довгої подорожі його мучили спрага і втома — він щойно прилетів сюди, завершивши справу, заради якої за дванадцять годин подолав багато тисяч миль. Він надпив уже другу склянку тоніку й роздивлявся кольорову батарею пляшок по той бік шинкваса.

«У пустелі кожен може лишатися стриманим, — думав адмірал, — але тільки вірний здатний сидіти посеред оази і з власної волі не випити ні краплі».

Авіла й справді не пив ні краплі диявольського зілля майже цілий рік. Помітивши своє відображення в дзеркальних полицях, він дозволив собі рідкісну мить задоволеності обличчям, яке поглянуло на нього звідти.

Авіла був одним із тих щасливих середземноморців, кому вік радше додавав привабливості, аніж відбирав. З роками його шорстка чорна щетина стала поважною сріблястою бородою, вогняний погляд чорних очей пом'якшав і набув спокійної впевненості, а суха смаглява шкіра, туго обтягуючи худе обличчя, взялася тонкими зморшками, надаючи адміралові вигляду людини, яка весь час мружить очі на сонці.

Навіть у шістдесят три його тіло лишалося струнким і бадьорим — і гарну статуру підкреслював бездоганний стрій. Авіла сидів за шинквасом у повній білій адміральській формі — величному вбранні, яке складалося з двобортного кітеля з широкими погонами, при поважній кількості медалей за службу, крохмальної сорочки з коміром-стійкою та білих штанів, облямованих шовком.

«Можливо, іспанська Армада вже не найпотужніший флот на землі, але як офіцерові добре вдягтися, ми знаємо!»

Адмірал уже кілька років не вбирав білого кітеля, але той вечір був особливим, і раніше, йдучи вулицями цього незнайомого міста, чоловік тішився з того, як захоплено поглядають на нього жінки й розступаються чоловіки.

«Того, хто живе за кодексом честі, всі шанують».

— ¿Otra tónica? — спитала красуня за шинквасом. Їй уже минуло тридцять, вона мала квітучу фігуру й грайливо всміхалася.

Авіла похитав головою:

— No, gracias⁵.

Бар був геть порожній, і Авіла відчував, як кельнерка милується ним. Приємно було знов опинитися на видноті. «Я повернувся з безодні».

Та жахлива подія, що практично зруйнувала життя Авіли п'ять років тому, навіки причаїлася в закутках його пам'яті — одна-єдина оглушлива мить, коли земля розверзлася і ковтнула його.

Севільський собор.

Великодній ранок.

Сонце Андалусії лило проміння крізь вітражі, розсипаючи калейдоскоп кольорів кам'яною залою храму. Органні труби співали радісним громом, а тисячі вірян зібралися під склепінням святкувати чудо Воскресіння.

Авіла стояв на колінах біля вівтарної загорожі, і серце адмірала переповнювали радість і вдячність. Прослуживши все життя в морі, тепер він здобув найдивовижніший Господній дар — сім'ю. Широко всміхаючись, Авіла озирнувся й подивився через плече на свою молоду дружину Марію, яка сиділа на лаві, перепочиваючи: з важким животом їй було незручно пройти так далеко вглиб храму. Поряд їхній трирічний син Пепе радісно махав батьковій рукою. Авіла підморгнув хлопчикові, а Марія лагідно всміхнулася чоловікові.

«Дякую Тобі, Боже!» — думав Авіла, розвертаючись до вівтаря, щоб прийняти причастя.

Мить — і оглушливий вибух пролунав під прекрасним склепінням.

Спалах — і весь його світ був поглинутий вогнем.

Вибухова хвиля жбурнула Авілу на вівтарну загорожу, його тіло завалила пекуча лавина уламків каміння й шматків людських тіл. Коли Авіла отямився, то не міг продихнути в густому диму і якусь мить не розумів, де він і що діється.

І тут з-поза дзвону у вухах він почув зойки. Авіла зіп'явся на ноги, тепер уже усвідомлюючи, який жах коїться навколо. Він сказав собі: це просто страшний сон. Хитаючись, побрів через повний диму храм,

шкандибаючи повз стогони, повз скалічені тіла туди, де щойно були його дружина й син.

Там не було нічого.

Ні лав. Ні людей.

Тільки закривавлені уламки на кам'яній підлозі.

Цей похмурий спогад, на щастя, перервав дзвіночок на дверях бару. Авіла схопив свій тонік і зробив швидкий ковток, намагаючись струсити з себе темряву — як йому вже стільки разів доводилося робити.

Двері бару розчахнулись, і Авіла побачив: у приміщення ввалилося двоє здорованів. Вони фальшиво горлали вболівальницьку пісню, були вбрані в зелені футболки, які ледве прикривали об'ємні животи. Очевидно, цього вечора результат матчу був на користь приїжджої команди Ірландії.

«Натяк зрозумілий», — подумав Авіла й підвівся. Попросив рахунок, але кельнерка підморгнула і махнула рукою. Авіла подякував і зібрався йти.

— Хай йому грець! — крикнув один зі здорованів, дивлячись на поважну форму Авіли. — Та це ж король Іспанії!

Обидва зареготали й похитнулися, нахилившись у бік адмірала.

Авіла спробував обминати їх і вийти, але більший з уболівальників грубо схопив його за руку й посадив назад за стійку.

— Стривайте, ваша величносте! Ми сюди здалеку приїхали; маємо випити по кухлику з королем!

Авіла скоса глянув на лапу незнайомця, що вчепилась у напрасований рукав кітеля.

— Відпустіть, — спокійно мовив він. — Мені треба йти.

— Ні... тобі треба з нами пивця випити, amigo!

Чоловік учепився в рукав ще міцніше, а його товариш став тицяти пальцем у медалі на грудях Авіли.

— Та ти, батяню, герой! — Чоловік посмикав за одну з найцінніших відзнак Авіли. — Середньовічний жезл? То ось який ти, лицар в осяйній броні! — розреготався він.

«Терпіння!» — нагадав собі Авіла. Він зустрічав безліч подібних людей — нещасних простаків, які ніколи по-справжньому не боролися

ні за що і сліпо порушують чужі права й свободи, що їх хтось відстояв для них.

— Власне, — спокійно відказав Авіла, — жезл — це символ Unidad de Operaciones Especiales іспанського військового флоту.

— Спецназ? — Чоловік удав, що тремтить від страху. — Справляє враження. А оце що значить? — Він показав на праву руку Авіли.

Авіла подивився на свою руку. Посередині, на м'якій частині долоні, чорніло татуювання — символ із чотирнадцятого століття.

«Цей знак — мій захист, — подумав Авіла, дивлячись на емблему. — Але зараз я захисту не потребую».

— А нехай, — сказав хуліган, урешті відпустивши руку Авіли й перемкнувши увагу на кельнерку. — А ти мила, — зауважив він. — Що, стовідсоткова іспанка?

— Так, — люб'язно відказала вона.

— Що, нічого ірландського в тобі не було?

— Ні.

— А хочеш?

Чоловік, звиваючись від істеричного сміху, стукнув кулаком по шинквасу.

— Дайте їй спокій! — наказав Авіла.

Той розвернувся, люто свердлячи іспанця очима.

Другий уболівальник штурхнув Авілу в груди:

— Будеш командувати, що нам робити?!

Авіла глибоко вдихнув — сьогоднішня довга подорож його втомила — і вказав на шинквас.

— Панове, будь ласка, сядьте. Я візьму вам пива.

«Як добре, що він лишився!» — подумала кельнерка. Хоча жінка і вміла себе захистити, але від того, як офіцер спокійно поводить себе з цими двома дикунами, в неї трохи завмирало серце — і вона сподівалася, що цей чоловік лишиться до самого закриття закладу...

Офіцер замовив два кухлі пива й тонік для себе і знову сів біля шинкваса. Футбольні хулігани вмостилися обабіч адмірала.

— Тонік?! — дражнився один. — А я думав, ми разом вип'ємо.

Офіцер утомлено всміхнувся до кельнерки і допив свій тонік.

— На жаль, маю важливу зустріч, — мовив офіцер, підводячись. — Гарно вам посидіти.

Щойно він устав, як здоровані, мов за командою, різко опустили свої лапиці йому на плечі й посадили назад на стілець. В очах адмірала зблиснула іскра гніву — і згасла.

— Діду, гадаю, ти не став би залишати свою подружку з нами, — здоровань поглянув на кельнерку й огидно поворушив язиком.

Офіцер із хвилину тихо посидів, а потім сунув руку в кишеню кітеля.

Здоровані знову схопили його за рукави:

— Гей, що ти робиш?!

Офіцер повагом дістав мобільний телефон і сказав щось по-іспанськи. Мужики витріщилися на нього, а тоді адмірал знову заговорив англійською.

— Перепрошую, маю зателефонувати дружині й попередити, що прийду пізно. Схоже, доведеться затриматись.

— Оце вже діло, батяню! — сказав більший, випив одним духом свій кухоль і хряснув ним об шинквас.

— Наливай іще!

Наповнюючи кухлі хуліганів, кельнерка в дзеркало помітила, як офіцер натискає кілька клавіш телефона і прикладає до вуха. Додзвонившись, швидко заговорив по-іспанськи:

— Le llamo desde el bar Molly Malone, — промовив адмірал, прочитавши назву й адресу бару з підставки під кухоль, яка лежала на

шинквасі. — Calle Particular de Estraunza, ocho. — І через кілька секунд додав: — Necesitamos ayuda inmediatamente. Hay dos hombres heridos⁶.

І поклав трубку.

«¿Dos hombres heridos?» Серце кельнерки закалатало.

Не встигла вона зрозуміти, що це мало б означати, як за шинквасом крутнувся білий вихор — офіцер різко розвернувся вправо й наддав ліктем у ніс більшому з хуліганів: пролунав гідкий хрускіт. Обличчя здорованя заюшила кров, він упав навznak. Не встиг його товариш щось зробити, як другий лікоть адмірала влучив йому під дих — і той хуліган теж полетів зі стільця. Кельнерка налякано дивилася на двох чоловіків на підлозі бару — один кричав від болю, а другий хапав ротом повітря й тримався за горло. Офіцер поволі встав. Моторошно спокійний, він дістав із гаманця сто євро і поклав на шинквас.

— Перепрошую, — сказав адмірал по-іспанськи. — Скоро приїде поліція і вам допоможе.

Відтак він розвернувся і вийшов.

Надворі адмірал Авіла набрав повні груди вечірнього повітря й пішов проспектом Масарредо до річки. Здалеку вже лунала сирена поліції, і він відступив у тінь, чекаючи, доки представники влади проїдуть мимо. Попереду була серйозна справа, й Авіла не міг дозволити собі інших ускладнень.

«Регент чітко окреслив сьогоднішнє завдання».

Авіла відчував глибокий спокій, приймаючи накази Регента. Жодних рішень. Жодної провини. Чиста дія. Після довгих років командування надзвичайна полегкість була в тому, щоб відступити від стерна й передати керування кораблем комусь іншому.

«У цій війні я рядовий».

Кілька днів тому Регент поділився з ним таким незручним секретом, що Авіла не мав іншого вибору, як узятися до цієї справи й бути готовим довести її до кінця. Брутальність учорашнього завдання досі не давала йому спокою, але він розумів, що його вчинок буде пробачений.

«Існує багато форм праведності.

І до того, як настане ніч, попереду ще одна смерть».

Вийшовши на відкритий майдан біля набережної, Авіла поглянув на споруду, що височіла попереду. То було хвилясте місиво збоченських форм, вкритих металевою плиткою, — немов два тисячоліття поступу в архітектурі просто викинуто у вікно заради повного хаосу.

«Хтось називає це музеєм. Я називаю це тріумфом потворності».

Самозаглиблений і зосереджений, Авіла перетнув майдан, огинаючи химерні скульптури біля музею Гуттенхайма в Більбао. Наближаючись, він дивився на юрми гостей, що походжали в найкращому чорно-білому вбранні.

«Безбожні маси зібралися тут.

Однак цей вечір стане зовсім не таким, яким вони його уявляють».

Адмірал поправив кашкет, розгладив кітель, набираючись сили для непростого завдання, яке стояло перед ним. Сьогоднішній вечір є частиною великої справи — хрестового походу праведності.

Авіла пройшов двором до входу в музей, обережно торкаючись вервиці в кишені.

[5](#) — Ще тонік?

— Ні, дякую (*ісп.*). (Надалі переклад з іспанської мови у виносках не маркується.)

[6](#) Я телефоную з бару «Моллі Мелоун». Вулиця Партікуляр де Естраунса, вісім. Потрібна термінова допомога. Двоє поранених.

РОЗДІЛ 3

Атмосфера музейного атриуму нагадувала якийсь футуристичний храм.

Ленґдон зайшов — і його погляд одразу спрямувався до неба, понад колосальними білими колонами, понад високою скляною завісою — до склепіння на шістдесятиметровій висоті, де з малих галогенових ламп линуло чисте біле світло. У повітрі, перетинаючи небеса, зависла ціла мережа переходів, балконів і мостів, на них тут і там цятками видніли чорно-білі гості, які заходили на верхні галереї і виходили з них, стояли біля високих вікон, милуючись лагуною внизу. Поряд скляний ліфт безшумно ковзав по стіні й повертався на землю по нових відвідувачів.

Такого музею Ленґдон ще ніколи не бачив. Навіть акустика тут була незвична. Замість традиційної поважної тиші, створеної за допомогою звукопоглинальних поверхонь, цей музей повнився бурмотінням відлунь, голоси розкотисто відбивалися від каменю і скла. Для Ленґдона тільки одне музейне відчуття залишилося звичним: стерильний присмак біля кореня язика. Музейне повітря всюди однакове — з нього відфільтровано чужорідні частинки й окислювачі, після чого це повітря зволожене йонізованою водою до 45 відсотків.

Ленґдон пройшов кілька навдивовижу вузьких пропускних пунктів — в око йому впало багато озброєної охорони — і врешті опинився біля чергового столика реєстрації. Молода жінка роздавала навушники.

— Audioguía?

Ленґдон усміхнувся:

— Ні, дякую.

Коли він підійшов ближче до столика, жінка зупинила його, перейшовши на чудову англійську:

— Вибачте, пане, але сьогоднішній господар заходу пан Едмонд Кірш попросив усіх надіти аудіопристрої. Це частина заходу.

— А, тоді, звичайно, візьму.

Ленґдон простягнув руку по навушники, але вона жестом зупинила його, звірила бейдж із довгим списком запрошених, знайшла, після

чого видала навушники з відповідним номером.

— Сьогоднішню екскурсію дібрано індивідуально для кожного відвідувача.

«Правда? — Ленґдон роззирнувся. — Для сотень гостей?»

Ленґдон здивовано роздивився навушники — то була просто гладенька металева дужка з невеликими потовщеннями на кінцях. Мабуть, помітивши його зачудування, жінка підійшла і стала пояснювати:

— Це зовсім нова модель. — Вона допомогла професорові надіти цей пристрій. — Датчики у вуха вставляти не потрібно, вони просто торкаються обличчя.

Вона розташувала дужку на голові Ленґдона так, що датчики м'яко впиралися в обличчя між вилицею і скронею.

— Але як...

— Технологія передачі через кістку. Датчики подають звук безпосередньо в кістки щелепи, і він досягає внутрішнього вуха. Я випробовувала — дивовижне відчуття, наче голос говорить просто у вашій голові. А вуха лишаються вільними для зовнішніх розмов.

— Гарно придумано.

— Цю технологію винайшов пан Кірш понад десять років тому. Тепер вона доступна в багатьох марках електронних навушників.

«Сподіваюся, Людвіг ван Бетховен свою частку отримав», — подумав Ленґдон, цілком певний, що істинним винахідником цієї технології був композитор XVIII століття, який, оглухнувши, здогадався приєднати до піаніно металевий стрижень так, щоб можна було, граючи, тримати його в зубах. Таким чином Бетховенові вдавалося чути музику завдяки вібрації щелепної кістки.

— Сподіваюся, вам сподобається, — сказала жінка. — У вас близько години на огляд музею перед презентацією. Ваш аудіогід попередить вас, коли треба буде йти нагору, до зали.

— Дякую. Чи треба мені щось натискати, щоб?...

— Ні, прилад активується сам. Екскурсія почнеться, щойно ви почнете рухатись.

— О так, зрозуміло, — усміхнувся Ленґдон.

Він пішов через атриум, туди, де стояли й походжали інші гості — хто поодиноці, хто групами — усі вони чекали на ліфти й мали на голові

такі самі дуги з датчиками, приставленими до вилиць.

Щойно він дійшов до середини атріуму, як у голові в нього пролунав чоловічий голос:

— Добрий вечір. Вітаємо вас у музеї Гуттенхайма в Більбао.

Ленґдон знав, що це аудіопристрій, але все ж різко зупинився й озирнувся. Ефект був неймовірний — саме такий, як описала йому жінка. Складалося враження, що хтось говорить у нього в голові.

— Ми надзвичайно раді вам, професоре Ленґдон! — Голос звучав дружньо й легко, мав вишуканий британський акцент. — Мене звати Вінстон, і я маю честь бути вашим гідом сьогодні.

«Чий же це голос записали — Г'ю Ґранта чи що?»

— Сьогодні, — бадьоро продовжив голос, — просимо вас почуватися вільно, ходити де і як вам забажається, а я постараюся пояснити те, що ви побачите.

Схоже, крім бадьорої артистичної озвучки, персоналізованих записів і технології передачі звуку через кістку, кожен аудіопристрій був обладнаний GPS-навігатором, який точно визначав, де перебуває гість, а отже, який коментар потрібно для нього обрати.

— Я розумію, сер, — додав голос, — що як професор мистецтва ви належите до наших освічених гостей, тож мої коментарі, можливо, вам не надто потрібні. Навіть більше: ви, можливо, виявите повну незгоду з моїм аналізом тих чи інших експонатів! — Голос ніяково розсміявся.

«Серйозно? Хто йому це написав?»

Веселий тон та індивідуальний підхід, авжеж, речі дуже милі, тільки Ленґдонові не вкладалося в голову, скількох зусиль могла коштувати персоналізація сотень аудіопристроїв.

На щастя, голос змовк — немов його запрограмований вітальний діалог скінчився.

Ленґдон подивився на другий край атріуму й побачив над юрбою величезну розтяжку.

ЕДМОНД КІРШ
СЬОГОДНІ МИ ЗРОБИМО КРОК УПЕРЕД

«І що ж таке Едмонд збирається проголосити?»

Ленґдон перевів погляд до ліфтів, де з невимушеною розмовою юрмилися гості: серед них він помітив двох відомих засновників глобальних інтернет-компаній, видатного індійського актора та інших гарно вбраних поважних осіб, і в Ленґдона виникло відчуття, що він мав би їх знати, але не знає.

Не бажаючи й не почуваячись готовим підтримувати світські балачки про соціальні мережі та Боллівуд, Ленґдон пішов у протилежному напрямку, в бік чималого витвору сучасного мистецтва, що стояв під дальшою стіною.

Інсталяція розташовувалася в темному гроті і складалася з дев'яти вузьких конвеєрних стрічок, які виїжджали зі щілин у підлозі й рухалися вгору, зникаючи в щілинах у стелі. Це скидалося на дев'ять рухомих доріжок, тільки вони рухалися вертикально. На кожній стрічці був напис, який розгортався до небес.

Я молюся вголос... Чую твій запах на шкірі... Промовляю твоє ім'я.

Наблизившись, Ленґдон зрозумів: насправді стрічки не рухались; ілюзію створювала «шкіра» з крихтливих LED- лампочок на кожній вертикальній лінії. Лампочки загорялися, швидко утворюючи слова, які виникали на підлозі, рухалися вгору стрічкою і зникали в стелі.

Я гірко плачу... Була кров... Ніхто мені не казав.

Ленґдон походив біля вертикальних стрічок, обійшов їх, вчитався.

— Ця виклична робота, — проголосив аудіогід, раптово повернувшись, — має назву «Інсталяція для Більбао», вона створена концептуальною мисткинею Дженні Гольцер. Складається з дев'яти сигнальних щитів із LED-підсвіткою, кожен з них має висоту дванадцять метрів. Щитами рухаються цитати баскською, іспанською та англійською мовами — усі стосуються жахиття СНІДу і болю тих людей, які пережили важку втрату через цю хворобу.

Ленґдон мав відзначити: витвір зачаровував, навіть сповнював серце скорботою.

— Можливо, вам доводилося раніше бачити витвори Дженні Гольцер?

Ленґдон відчував, що текст, який рухається до небес, гіпнотизує його.

Я ховаю свою голову... Я ховаю твою голову... Я ховаю тебе.

— Містере Ленґдон? — прозвучав голос у голові. — Чи ви мене чуєте? Чи працює ваш аудіопристрій?

Ленґдон здригнувся, вихоплений із плину думок.

— Перепрошую... що? Здрастуйте?

— Так, здрастуйте! — відгукнувся Вінстон. — Здається, ми вже привіталися? Я просто перевіряв, чи вам мене чути.

— О... вибачте... — затнувся Ленґдон і, різко відвернувшись від експоната, кинув погляд через залу. — Я думав, що ви — запис! Я не розумів, що на лінії жива людина!

Ленґдон уявив собі безліч кабінки — у кожній сидить людина з аудіопристроєм на голові та музейним каталогом.

— Усе гаразд, сер. Сьогодні ввечері я ваш особистий гід. У вашому аудіопристрої є й мікрофон. Ця програма влаштована інтерактивно, щоб ми з вами могли вести бесіди про мистецтво.

Ленґдон тепер помітив: інші гості також говорять у свої аудіопристрої. Навіть ті, хто прийшов із кимось, здається, трохи віддалились одне від одного, замислено перезираючись, немов за розмовою кожен із власним екскурсоводом.

— І що, кожен із гостей має особистого гіда?

— Так, сер. Сьогодні ми проводимо індивідуальні екскурсії для трьохсот вісімнадцяти гостей.

— Неймовірно!

— Ну, як вам відомо, Едмонд Кірш — палкий прихильник техніки. Він розробив систему спеціально для музеїв, сподіваючись замінити нею групові екскурсії, яких він не терпить. Таким чином, кожен відвідувач насолоджується особистою екскурсією, ходить із власною швидкістю, ставить такі питання, яких, можливо, посоромився б перед групою. Така взаємодія є значно ближчою до людини і дає зануритися глибше.

— Не хочу здатися старомодним, але чому б не ходити з кожним особисто?

— Логістика, — відказав Вінстон. — Якщо на подію в музеї привести для кожного гостя по особистому екскурсоводу, то людей на поверхах стане вдвічі більше, а отже, кількість гостей довелося б удвічі скоротити. Крім того, галас від гідів, які всі говорили б одночасно, заважав би. Ідея полягала в тому, щоб був можливий цілісний діалог. Одна з цілей мистецтва, як завжди каже містер Кірш, — сприяти діалогу.

— Повністю з вами згодний, — сказав Ленґдон, — і саме тому люди часто ходять до музеїв із друзями. Ці аудіопристрої можна сприймати як антисоціальне явище.

— Ну, — спокійно відказав невидимий британець, — якщо ви прийшли з вашою парою чи друзями, можна записати всі аудіопристрої під одного екскурсовода і з приємністю обговорювати виставку разом. Програма дуже гнучка.

— Схоже, ви маєте відповіді на всі питання!

— Власне, така моя робота, — сором'язливо розсміявся гід і швидко змінив тон. — Ну а тепер, професоре, якщо ви пройдете через атріум до вікон, то побачите найбільшу картину в музеї.

Ленґдон пішов у бік атріуму, проминув привабливу пару за тридцять в однакових бейсболках. На обох шапках замість логотипа якоїсь корпорації був несподіваний символ.

Цей знак Ленґдон добре знав, але на бейсболці ніколи не бачив. Останнім часом ця вигадливо стилізована літера А стала всесвітнім символом групи, яка на планеті швидко зростала і за чисельністю, і за впливом, — атеїстів. З кожним днем вони дедалі наполегливіше говорили про те, чим, на їхню думку, небезпечна релігійна віра.

«Тепер атеїсти мають свої бейсболки?»

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ